

iplik, yapağıdan kumaş, arpadan bira, pancardan şeker yapmak bizzat çiftçinin menfaati iktizasıdır.

Şu halde, sayın arkadaşlarım, bizde endüstrileşme zaruri midir? bunun ölçüsü nedir? gibi bir mesele bugün önemini kaybetmiş bulunuyor. Gerek endüstri gerek ziraat bugün iki kardeş gibi kolkola yürümeğe başlamıştır. Endüstrileşmenin tabii ve zaruri bir neticesi olarak bir işçi sınıfı doğmuş bulunmaktadır. Bugün işçi sayısı küçümsenemeyecek bir miktarı bulmuştur. Sayısı 300 bini ve aileleri efradiyle birlikte birbuçuk milyonu bulan işçilerin her hususta terfih edilmesi ve teşkilâtlandırılması ve işverenlere karşı vaziyetlerinin sağlanması için bu tasarımı görüşmekteyiz. Yüksek Heyetiniz, değil böyle birbuçuk milyonu bulan bir kitle için, hattâ bir tek yurttaş için dahi kanun çıkarmıştır. Bu itibarla memleketimizde işçi sınıfı yoktur, veya henüz endüstrileşme yoluna girmiş değiliz, biz bir çiftçi memleketiz, binaenaleyh bu işi ele almalıyız gibi bir düşüncenin Yüksek Heyetinizde yer alamıyacağı tabiidir. Bizden iki asır önce, batı memleketleri endüstrileşme yoluna girerken birçok yolsuzluklar olmuş ve aşırı liberalizm ve işverenlerin hasis menfaatları uğrunda işçiler hakikaten yıpranmıştır. Bu durum karşısında müdafaaynests vaziyetinde kalan bir kısım işçiler kendi kendilerine gizli bir şekilde aralarında toplanmışlar ve bir mukavemet inkânı hazırlamaya başlamışlardır. Zamanla bu hareket öyle hal almıştır ki, işçilerin toplanma, mesleki menfaatlarını koruma ve yardımlaşma haklarını tanımak her memleket için bir mecburiyet haline gelmiştir. Patronlar da yine sırf mesleki menfaatlarını korumak için onlar da patron sendikaları kurmuşlardır. Bu iki cephe teşekkül ettikten sonra Avrupa'nın sosyal ve ekonomik hayatı ağır ve zıt birçok mücadeleler içinde kıvramp kalmıştır. Nihayet Geçen asır sonlarında bazı Avrupa devletleri bu durum karşısında müdahale zorunda kalmışlar ve gerek işçi ve gerek patronların dernek kurma haklarını tanımakla beraber cemiyet nizamının bozulmaması yolunda gereken tedbirleri de almayı ihmal etmemişlerdir. Bütün bu hususlar gözönünde tutularak, tasarıya hem meslek menfaatlarını sağlıyan ve hem de topluluk düzenini koruyan bir mahiyet ve mâna verilmiştir.

Ancak 15 - 20 senedir endüstri yolunda ilerliyen memleketimiz bu alanda iki asır geri kalmış olmasının yegâne tesellisini bu kötü misallerden ibaret dersi olmakla bulacaktır.

İşte arkadaşlar, bugün huzurunuzda gelmiş olan kanun tasarısı bu göçikmenin bize verdiği üzüntüyü tahfif edecek durumdadır. Bu tasarı ile bizde de bundan sonra gerek işçiler ve gerek iş verenler kendi aralarında meslekî menfaatlarını korumak üzere dernek kuracaklardır.

Sayın arkadaşlarım; Doğrudan doğruya dernek kelimesi yerine artık sendika ismini kullanıyoruz, bu kelimeden ürkmemek lâzımdır. Nasıl ki, serpuş yerine şapka demiş isek bugün de işçi derneği yerine sendika kelimesini kullanacağız. Cemiyetler Kanununda son yapılan değişikliklerden sonra her meslek mensuplarına kendi aralarında dernek kurmak hakkını tanımış bulunuyor. Bunun neticesi olarak arkadaşlar, memleketin birçok yerlerinde, çeşitli dernekler kurulmuştur.

Fakat bu dernekler gelişigüzel kurulmuş olduklarından ve elimizde bu teşekkülleri düzen altına alan bir kanun bulunmadığından bunlar birçok gizli menfaatlara, şüpheli cereyanlara alet olmuşlardır. Müsaade buyurursanız, size, bugüne kadar bu şekilde kurulmuş olan derneklerin faaliyeti hakkında kısaca mâruzatta bulunayım. Bunun için küçük bir vesika okuyacağım. Bunun hangi sendika tarafından ve hangi Bakanlığa yazıldığını açıklamak istemem. Mamafih emir buyurursanız onu da arzedeğim. Hâdise şudur :

Bir meslek sendikasına mensup 15 kişi başka bir yerde işsiz kalıyor; sendikaya müracaat ediyor; sendika idare heyeti o mntakada bulunan bir Devlet fabrikasına başvuruyor. O da boş yer olmadığından kendilerine müspet bir cevap vermiyor. Bakınız bu sendika reisi bir Bakana neler yazıyor :

«Biz yeni dikilmiş elma veya armut ağacı değiliz ki, filizlenelim, büyüyelim de meyve verelim. Biz bütün dünya işçilerinin haklarının korunmaları gayesiyle milletlerarası kurulmuş, Hükümetimizce de kabul ve tasdik edilmiş iktisadi bir teşekkülün şubesiyiz. Bu teşekkül filizlenmek değil koskoca bir ağaç halinde bugünkü medeni dünyanın her tarafında meyve-